

בבית המשפט העליון

ע"א 7123/19

לפני:

כבוד השופטת י' וילנר

המבקשים:

1. ישראל זיו
2. עדית זיו
3. גלובל איי.זד גרופ בע"מ
4. גלובל אן.טי.אמ בע"מ
5. אל.אי.או זיו בע"מ
6. גלובל לאו אנפורסמנט אנד סקיריטי בע"מ

נגד

המשיב:

בנק לאומי לישראל בע"מ

בקשה למתן סעד זמני

בשם המבקשים:

עו"ד משה כאהן ועו"ד רותם חצרוני
עו"ד נועם בר דוד ועו"ד שיר ברק

בשם המשיב:

החלטה

1. בקשה למתן סעד זמני בערעור שהוגש על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת הבכירה ר' ברקאי) בה"פ 19-06-60053 מיום 2.10.2019 (להלן: פסק הדין). בפסק הדין נדחתה תביעת המבקשים לאפשר את סגירת חשבונותיהם המנוהלים אצל המשיב על דרך של משיכת הכספים במזומן או של העברת תשלומים לצדדים שלישיים.

רקע והליכים קודמים

2. המבקש 1 (להלן: זיו) הוא איש עסקים ישראלי אשר פועל בדרום סודן באמצעות חברות המצויות בבעלותו ובשליטתו, הן המבקשות 3-6. בבעלותם של זיו והחברות שבשליטתו חמישה חשבונות המנוהלים בבנק לאומי לישראל בע"מ, הוא המשיב (להלן בהתאמה: החשבונות ו-הבנק). המבקשת 2 היא רעייתו של זיו, השותפה לאחד מן החשבונות.

3. ביום 14.12.2018 הכריז המשרד לפיקוח נכסים זרים במשרד האוצר האמריקאי על הכללתם של זיו ושל המבקשות 3, 4 ו-6 (להלן: החברות) ב"רשימה השחורה" של

גופים החשודים בהלבנת הון או במימון טרור (SDN – Specially Designated Nationals and Blocked Persons List ; להלן: הרשימה השחורה). נוכח הכללת זיו והחברות ברשימה השחורה, הודיע הבנק למבקשים על כוונתו להקפיא את חשבונותיהם המנוהלים אצלו, עד לסגירתם לאלתר ביום 31.12.2019.

4. בעקבות כך, הגישו המבקשים תביעה לבית המשפט המחוזי, בגדרה עתרו לסעד הצהרתי המורה כי הבנק אינו רשאי לסגור או להקפיא את חשבונותיהם מבלי שניתנה החלטה שיפוטית ובהיעדר בסיס ראיתי מוצק לכך שאכן הם ביצעו פעולות העולות כדי הלבנת הון או מימון טרור (ת"א 34897-03-19 ; להלן: התביעה הראשונה). בד בבד עם הגשת התביעה הראשונה, הגישו המבקשים בקשה למתן צו מניעה זמני המורה לבנק להימנע מהקפאת החשבונות עד למתן פסק דין במסגרת התביעה האמורה. בקשה זו נדחתה בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 31.3.2019 (להלן: ההחלטה בבקשה למתן צו מניעה).

5. על החלטתו האמורה של בית המשפט המחוזי הגישו המבקשים בקשת רשות ערעור לבית משפט זה. בהחלטה מיום 14.5.2019 הוריתי על דחיית בקשת רשות הערעור, תוך שקבעתי, בין היתר, כי הכללתם של זיו והחברות ברשימה השחורה מקימה תשתית סבירה לחשד כי חשבונותיהם משמשים לביצוע פעולות בלתי חוקיות של הלבנת הון או מימון טרור וכי משכך נראה כי סיכויי התביעה להתקבל אינם גבוהים (ראו: רע"א 2407/19 זיו נ' בנק לאומי לישראל (14.5.2019) ; להלן: ההחלטה בבקשת רשות הערעור). עוד עמדתי במסגרת החלטה זו על שיקולי מאזן הנוחות, וקבעתי כי אף הם אינם נוטים לטובת המבקשים.

לאור זאת, הגישו המבקשים לבית המשפט המחוזי בקשה למחיקת התביעה הראשונה. בהמשך לכך, ולנוכח הסכמות הצדדים, הורה בית המשפט המחוזי ביום 17.7.2019 על דחייתה של התביעה הראשונה, מבלי לעשות צו להוצאות.

6. לאחר מכן, ביום 27.6.2019, הגישו המבקשים המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי, אשר במסגרתה העלו טענות בדבר אופן סגירת החשבונות (להבדיל מטענות בדבר עצם ההחלטה של הבנק להקפיא או לסגור את חשבונותיהם – שאלה אשר הוכרעה כבר בתביעה הראשונה). בתוך כך, עתרו המבקשים לכך שחשבונותיהם ייסגרו בדרך של משיכת הכספים במזומן או באמצעות העברת תשלומים לצדדים שלישיים, ובכלל זה לעורכי דינם בארצות הברית המייצגים אותם בהליכים המתנהלים בעניינם אל מול הרשויות האמריקאיות. לטענת המבקשים, סגירת חשבונותיהם באחת מן הדרכים

המוצעות תפיג את חששו של הבנק הכרוך בהמשך החזקת החשבונות וניהולם, וכן תביא לצמצום הפגיעה במבקשים ובעסקיהם. עוד נטען כי העברת תשלום לשם ייצוג משפטי הוא תשלום מותר על-פי הדין האמריקאי. כמו כן, טענו המבקשים כי הבנק אינו רשאי לפגוע בזכותם החוקתית לקניין ולעכב תחת ידיו את כספיהם, בהיעדר כל הוראת חוק או החלטה שיפוטית בנדון, וכי עם סגירת חשבונותיהם – על הבנק לשחרר את הכספים השייכים למבקשים ולמסרם לידיהם.

הבנק מצדו התנגד לסגירת החשבונות בדרכים המוצעות על-ידי המבקשים וטען כי הדרך האפשרית היחידה לשחרור הכספים היא באמצעות העברתם לחשבונות המנוהלים בבנק אחר ומצויים בבעלות המבקשים. מאחר שבנקים אחרים אליהם פנו המבקשים סירבו לדבריהם לפתוח חשבונות עבורם, טען הבנק כי אין באפשרותו לשחרר את הכספים לידי המבקשים, וכי הם יועברו לזכות המבקשים בחשבון מעבר המנוהל אצלו, אשר יאפשר צבירת ריבית, וזאת עד למתן החלטה אחרת או עד להסרת הסנקציה אשר הוטלה על המבקשים. עוד הבהיר הבנק כי הסעד המבוקש משמעו ניסיון לעקוף את הקביעות אשר הוכרעו במסגרת התביעה הראשונה, וזאת באמצעות הוצאת כספים לידי גורמים העלולים להיות מעורבים בפעילות זיו והחברות בדרום סודן אשר בעטיה הוכללו ברשימה השחורה.

7. בפסק דינו מיום 2.10.2019 דחה בית המשפט המחוזי את המרצת הפתיחה של המבקשים במלואה, וקבע כי שחרור הכספים, אם לידי המבקשים עצמם ואם לידי צדדים שלישיים, אינו אלא ניסיון לעקוף את ההחלטה בבקשה למתן צו מניעה, אשר הפכה חלוטה במסגרת התביעה הראשונה. בתוך כך, שב בית המשפט המחוזי והפנה להנמקה אשר עמדה ביסוד ההחלטה בבקשה למתן צו מניעה וביסוד ההחלטה בבקשת רשות הערעור, לפיה הקפאת החשבונות נובעת מן הצורך של הבנק למלא אחר חובותיו הרגולטוריות ולהגן על עצמו ועל הציבור הנזקק לשירותיו. בית המשפט המחוזי הבהיר כי הרציונל לעניין סגירת החשבונות זהה לרציונל המונח בבסיס ההחלטה בדבר הקפאת החשבונות במובן זה שהבנק לא יכבד כל הוראה בנקאית מטעם המבקשים, ולא כל שכן הוראה שעניינה שחרור הכספים או ביצוע תשלומים באמצעותם. בית המשפט המחוזי הוסיף וציין כי "שחרור הכספים חוטא למטרת הליך ההקפאה וסגירת החשבונות, וריקון החשבונות מן הכספים ירוקן מתוכן את כל מטרת הליך ההכרזה והעומד מאחוריו". משכך, נקבע כי הבנק פועל בהתאם לדין ואינו רשאי לאפשר כל פעילות בחשבונות, גם לא על דרך משיכת הכספים המצויים בהם בעת סגירת החשבונות, וכי שחרור הכספים יתאפשר רק ככל שזיו והחברות יוסרו מהרשימה השחורה או בהינתן החלטה שיפוטית אחרת.

8. המבקשים הגישו ערעור על פסק הדין האמור, ובצדו הגישו בקשה לסעד זמני בערעור, היא הבקשה שלפניי. במסגרת הבקשה לסעד זמני, ביקשו המבקשים להורות לבנק לבצע העברות כספים מחשבוניהם אך לשם תשלום לעורכי דין בישראל לצורך ייצוגם המשפטי בערעור דנן וכן העברת סכומי כסף נוספים לעורכי הדין בארצות הברית המייצגים את זיו והחברות במסגרת ההליכים המתנהלים אל מול הרשויות האמריקאיות.

9. להשלמת התמונה, יצוין כי במסגרת ההליך שהתנהל בבית המשפט המחוזי הגיעו המבקשים והבנק להסכמה כי ישוחרר סכום בסך של עד 300,000 דולר מן החשבונות אשר יועברו לעורכי דינם בארצות הברית בעבור ייצוגם המשפטי של זיו והחברות בהליכים המתנהלים אל מול הרשויות האמריקאיות – הסכמה אשר קיבלה תוקף של החלטה ביום 17.7.2019. ואולם, מאחר שלטענת המבקשים טרם הועבר סך של 200,000 דולר מתוך הסכום האמור, הם הגישו לבית המשפט המחוזי ביום 8.10.2019 בקשה לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט (להלן: הליך הביזיון). עוד יש להעיר כי ביום 28.11.2019 וביום 17.12.2019 ניתנו על-ידי בית המשפט המחוזי החלטות בהליך הביזיון, בהן נקבע כי על הבנק להשלים העברתם של 300,000 דולר לטובת ייצוגם המשפטי של המבקשים בהליכים המתנהלים אל מול הרשויות האמריקאיות.

הבקשה דנן

10. לטענת המבקשים, סיכויי הערעור להתקבל גבוהים, שכן בית המשפט המחוזי התעלם בפסק דינו מן הפגיעה המהותית בזכותם החוקתית של המבקשים לקניין. בתוך כך, נטען כי אין כל הוראה בדין המתירה לבנק להמשיך ולתפוס בכספים השייכים ללקוח ולמנוע את שחרורם, וכי בעשותו זאת הבנק מעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים מובהק. עוד טוענים המבקשים כי מאזן הנוחות נוטה לטובתם, שכן אם לא יינתן הסעד הזמני המבוקש, תישלל מהם זכות הגישה לערכאות, וכן תימנע מהם האפשרות להוסיף ולפעול מול הרשויות האמריקאיות לשם הסרתם של זיו והחברות מהרשימה השחורה. לטענת המבקשים, במצב כזה המבקשים עלולים להגיע לכדי קריסה כלכלית, כך שההכרעה בערעור תהפוך לתיאורטית. לעומת זאת, כך נטען, העברות הכספים המבוקשות כלל אינן כרוכות בסיכון עבור הבנק, וזאת לנוכח ההיתר הקיים בדין האמריקאי לבצע העברות כספים המיועדים לשם ייצוג משפטי בהליכים המתנהלים בעניינם. כמו כן, לטענת המבקשים, העברת תשלומים למשרד עורכי דין בישראל עבור ייצוגם המשפטי במסגרת הערעור דנן אינה מצריכה כל העברה דרך בנקים קורספונדנטים מחוץ לישראל, ומשכך כלל אינן כרוכות בחשיפת הבנק לסיכון בזירה הבינלאומית.

11. הבנק, מצדו, מתנגד למתן הסעד הזמני המבוקש בערעור. לטענת הבנק, סיכויי הערעור נמוכים, וזאת נוכח הכללתם של זיו והחברות ברשימה השחורה, אשר לטענת הבנק מעלה כשלעצמה חשש סביר לפעילות בלתי חוקית בחשבונות בתחום הלבנת הון ומימון טרור, ומשכך מצדיקה את הקפאתם של אלה, מבלי שתתאפשר בהם כל פעילות. בתוך כך סומך הבנק ידיו על קביעת בית המשפט המחוזי כי תביעתם הנוכחית של המבקשים מתייחסת למרבית השאלות אשר הוכרעו זה מכבר בתביעה הראשונה, וכי הקפאת החשבונות אשר אושרה במסגרת תביעה זו משמעה לא רק הפסקת מתן שירות בנקאי למבקשים אלא גם הקפאת האפשרות למשיכת הכספים אשר נותרו בחשבונות.

עוד טוען הבנק כי אף שיקולים של מאזן הנוחות מטים את הכף לטובתו, ובכלל זה מפנה, בין היתר, להחלטה בבקשת רשות הערעור אשר, במסגרת בחינת סבירות החלטתו להקפיא את החשבונות, עמדה על חשיפתו של הבנק וכלל הציבור הנזקק לשירותיו לסנקציות כלכליות ולסיכונים משפטיים ניכרים. לטענת הבנק, כל העברת כספים נוספת מן החשבונות תאיין הלכה למעשה את הקביעה האמורה בדבר הקפאת החשבונות, ומשכך החלטתו שלא לאפשר כל פעילות בהם היא החלטה סבירה ואף מתחייבת נוכח הסיכונים אליהם ייחשף אם יאפשר למבקשים לבצע העברות כספים כמבוקש. כמו כן, נטען כי יש לדחות את טענת המבקשים לפיה אי-מתן הסעד הזמני המבוקש יפגע בזכות הגישה שלהם לערכאות, וזאת בפרט לאור ההסכמה אשר ניתנה מצד הבנק לפנים משורת הדין, לאפשר העברת כספים מן החשבונות לצורך ייצוגם של המבקשים בהליכים המתנהלים בארצות הברית. ביחס להפנייתם של המבקשים לדין האמריקאי, טוען הבנק כי הפנייתם זו של המבקשים אינה מתיישבת עם הטענה אשר העלו במסגרת התביעה הראשונה, לפיה הוראות הדין האמריקאי אינן חלות על גופים ישראלים. עוד מבהיר הבנק כי הסעד הזמני המבוקש הוא במהותו צו עשה להורות על ביצוע העברות כספים מן החשבונות המוקפאים, וכי הבקשה דנן אינה באה בגדר המקרים הנדירים המצדיקים מתן סעד זמני המשנה את מצב הדברים הקיים.

דיון והכרעה

12. במסגרת הבקשה דנן, מבוקשים, הלכה למעשה, שני סעדים עיקריים: (1) להורות לבנק לשחרר סכומי כסף נוספים מחשבונותיהם של המבקשים, מעבר לסכום של 300,000 דולר כפי שהוסכם בהליך קמא, לשם ייצוגם המשפטי של זיו והחברות בהליכים המתנהלים אל מול הרשויות האמריקאיות; (2) להורות לבנק לשחרר כספים עבור ייצוגם המשפטי של המבקשים בערעור דנן.

אומר כבר בפתח הדברים כי אני סבורה שיש לקבל את הבקשה אך בהתייחס לסעד השני המבוקש, ולדחותה ביחס לסעד הראשון.

13. במסגרת הסעד הזמני הראשון לו עותרים המבקשים, מבוקש להורות על שחרור סכומי כסף נוספים, בנוסף ל-300,000 דולר המוסכמים, לטובת ייצוגם המשפטי של זיו והחברות אל מול הרשויות האמריקאיות. סעד זה חופף לחלק מן הסעד הסופי המבוקש בערעור, כפי שעולה בבירור מהודעת הערעור שהגישו המבקשים, והוא מהווה "צו עשה" המשנה את המצב הקיים. כידוע, בית משפט זה יימנע, ככלל, ממתן סעד כאמור, באשר הטענות בעניינו יתבררו לעומקן במסגרת הערעור עצמו (ראו והשוו: ע"א 2398/97 אייל נ' אייל, פ"ד נא(5) 614, 608 (1997); ע"א 9060/11 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' ארנברג, פסקה 6 (19.6.2012); ע"א 361/11 עזאם נ' המועצה המקומית גוש חלב, פסקה 11 (30.12.2012); ע"א 4190/19 המוסד לביטוח לאומי נ' ברגרזון, פסקה 20 (21.7.2019)). אמנם, הקושי בו מצויים המבקשים למימון ייצוגם המשפטי בארצות הברית מובן, ומשכך בהחלטה מיום 5.11.2019 הוריתי כי הערעור יישמע בהקדם. כמו כן, יש להניח כי העברת הסכום של 300,000 דולר אותו הסכים הבנק להעביר לטובת ייצוגם המשפטי של המבקשים אל מול הרשויות האמריקאיות יוכל לתת מענה ולו חלקי לקושי האמור, וזאת עד להכרעה בערעור לאחר בירור טענות המבקשים לגופן.

14. אשר לסעד השני, בגדרו עותרים המבקשים כי בית משפט זה יורה לבנק לשחרר עבורם כספים לצורך ייצוגם המשפטי בערעור דנן, אני סבורה כי יש לקבלו, הכול כמפורט להלן.

העברת כספים עבור ייצוג משפטי בערעור דנן

15. כידוע, בבקשה למתן סעד זמני בערעור, על המבקש להראות כי סיכויי הערעור להתקבל טובים וכי מאזן הנוחות נוטה לטובתו, כאשר ככלל יינתן מעמד בכורה לשיקולי מאזן הנוחות (ראו למשל: ע"א 7007/16 איי. איי. איתמר השקעות בע"מ נ' באראט אחזקות ונכסים בע"מ, פסקה 10 (25.10.2016); ע"א 7375/16 זכרנקו נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (15.11.2016); ע"א 6213/19 קול נ' רשות מקרקעי ישראל, פסקאות 9-10 (7.10.2019)).

בענייננו, לא ראיתי להידרש לשאלת סיכויי הערעור, וזאת מאחר ששיקולי מאזן הנוחות מטילים את הכף באופן ברור לטובת היעדרות לבקשה בכל הנוגע לשחרור כספים עבור ייצוגם המשפטי של המבקשים במסגרת הערעור דנן.

16. לטענת המבקשים, מניעת האפשרות לממן את ייצוגם המשפטי בערעור דנן עלולה לפגוע בזכות הגישה שלהם לערכאות. ואולם, ספק בעיניי אם פגיעה באפשרות לממן ייצוג משפטי עולה כדי פגיעה בליבתה של זכות הגישה לערכאות, שכן דלתות בית המשפט פתוחות בפני המבקשים, והם אף עשויים להיות זכאים לייצוג משפטי במסגרת הסיוע המשפטי (ראו והשוו: סעיף 2 לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972; בג"ץ 25/19 אברג'יל נ' פרקליטות מחוז תל אביב, פסקה 6 (30.1.2019); בש"א 9102/18 לוי נ' זר, פסקה 6 (11.3.2019); יורם רבין "זכות הגישה לערכאות – מזכות רגילה לזכות חוקתית" המשפט ה 217 (2001); כן, השוו לעניין הבטחת ייצוג משפטי הולם בהליכים פליליים: רע"פ 1047/12 רובינשטיין נ' מדינת ישראל, פסקה י"ב (11.3.2012); בש"פ 7235/18 שם טוב נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (23.10.2018); מ"ת (מחוזי ת"א) 25091-07-15 רשות המיסים נ' לוי, פסקה 14 (21.12.2015)). עם זאת, ברור כי שחרור הכספים לצורך ייצוג משפטי של המבקשים בערעור יאפשר להם לבחור את עורכי דינם, ויעמיק את תחושתם כי היה להם יומם בבית המשפט וכי הם מיצו את האמצעים העומדים לרשותם על-מנת להשיג על החלטת הבנק ועל פסק דינו של בית המשפט המחוזי. מכאן, כי הפגיעה האפשרית במבקשים אם לא יינתן הסעד המבוקש – הגם שאינה פגיעה בליבת זכות הגישה לערכאות – היא עדיין פגיעה מסוימת בהיבטים הפריפריאליים שלה.

משכך, אפנה עתה לבחון מהו הנזק אשר עלול להיגרם לבנק ככל שתתקבל בקשת המבקשים לסעד זמני המורה לבנק לאפשר העברות כספים עבור ייצוגם המשפטי במסגרת הערעור דנן.

17. כפי שעמדתי בהרחבה במסגרת ההחלטה בבקשת רשות הערעור, סעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות) אוסר על תאגיד בנקאי לסרב "סירוב בלתי סביר" למתן שירותים בנקאיים חיוניים לציבור. הוראה מס' 411 להוראות המפקח על הבנקים (ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור) (6.3.2017) (להלן: הוראת המפקח על הבנקים), מתייחסת באופן ספציפי לחשש כי יבוצעו באמצעות המערכת הבנקאית פעולות הנוגעות להלבנת הון או למימון טרור, ובכלל זה אף מתייחסת באופן קונקרטי לרשימה השחורה בה הוכרזו זיו והחברות (ראו: סעיפים 9(א) ו-10(יא) להוראת המפקח על הבנקים). לעניין סבירות סירובו של תאגיד בנקאי לספק שירותים בנקאיים כמשמעו בחוק הבנקאות, נקבע בסעיף 50 להוראת המפקח על הבנקים כי:

"יראו סיבה לסירוב סביר לפתיחת חשבון וניהולו, לרבות ביצוע פעולות מסוימות בחשבון, וכן למתן שירותים למבצע פעולה שאינו רשום כבעל או כמורשה חתימה בחשבון לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, בהתקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:
(א) אי היענות של הלקוח למסור פרטים הנדרשים למילוי הוראות הצו, הוראה זו וכן מדיניות ונהלי התאגיד הבנקאי שנקבעו על פיהם;
(ב) יסוד סביר לחשש כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור" (ההדגשה הוספה, י.ו.).

ככל שאכן מדובר בפעולה בנקאית אשר יש יסוד סביר לחשש כי היא משמשת להלבנת הון או למימון טרור, חשוף הבנק לסיכונים משפטיים ובינלאומיים העלולים להסב לו נזק כלכלי רחב-היקף, ואף לפגוע בציבור כולו הנזקק לשירותיו (ראו: סעיף 1 להוראת המפקח על הבנקים; רע"א 6582/15 עמותת איעמאר לפיתוח וצמיחה כלכלית נ' בנק הדואר, חברת דואר ישראל בע"מ, פסקה 17 (1.11.2015); רע"א 6685/17 הר של הצלחה וברכה בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, פסקה 20 (10.9.2017); יאיר דגן המדריך למניעת הלבנת הון ומימון טרור 55, 95-97 (2006)). עוד יש לציין בהקשר זה כי תאגידים בנקאיים כפופים אף להוראות חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 ולחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005, ומשכך פעולה המקימה "חשש סביר" כאמור חושפת את הבנק אף לסנקציות פליליות (ראו: סעיפים 3-4 וסעיף 11ג לחוק איסור הלבנת הון; סעיפים 8-9 לחוק איסור מימון טרור).

18. בהתאם לכך, בהחלטה בבקשת רשות הערעור קבעתי כי ההחלטה לסגור את חשבונות המבקשים היא החלטה סבירה, מאחר שהפעילות החופשית בחשבונות מקימה יסוד סביר לחשש שהמבקשים יבצעו פעולות הקשורות להלבנת הון או למימון טרור. משכך, אף קבעתי כי הנזק שעלול להיגרם לבנק אם יימנע מסגירת החשבונות של המבקשים הוא רחב היקף, באופן המטה את מאזן הנוחות לטובתו. ואולם, השאלה שיש לברר כעת היא ספציפית יותר: האם פעולה של העברת כספים לעורכי דין בישראל לצורך ייצוג המבקשים במסגרת הערעור דנן מקימה יסוד סביר לחשש שפעולה זו תהיה קשורה להלבנת הון או למימון טרור. כפי שיובהר להלן, אני סבורה כי התשובה לשאלה ממוקדת זו היא שלילית, וכי משכך הנזק אשר עשוי להיגרם לבנק כתוצאה מפעולה זו הוא זניח. אבאר דבריי.

19. ראשית, העברת תשלומים כאמור תתבצע ישירות למשרד עורכי הדין הרלוונטי בישראל, ותיעשה כנגד חשבוניות ועל-סמך מסמכים רלוונטיים לשם אבטחת ייעודה (כגון יפוי כוח). בהקשר זה יוער כי עורכי הדין בישראל כפופים לשורה של חובות

מקצועיות ואתיות מכוח חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 ומכוח כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, והם מוחזקים כ-"officer of the court" ונהנים מחזקה לפיה ניתן לתת אמון מלא ביושרם ובמהימנותם (ראו: סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין; והשוו: על"ע 19/88 איזמן נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו, פ"ד מב(4) 377, 384 (1988); על"ע 8536/07 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב יפו נ' הלברשטט, פסקה 12 (24.3.2011); מאיר שמגר "על האתיקה של המשפטן" עיוני משפט יא(2) 171 (1986)). יתרה מזאת, צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, ניהול רישומים של נותן שירות עסקי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ה-2014, אשר נכנס לתוקפו בספטמבר 2015, משית על עורכי הדין באופן ספציפי חובות לפי חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור, וזאת מכוח תיקון 113 לחוק איסור הלבנת הון שעניינו "הטלת חובות על נותן שירות עסקי" (ראו שם, בסעיף 8; ראו גם: הודעת ועדת איסור הלבנת הון – לשכת עורכי הדין בישראל, "חובות עורכי הדין לפי צו איסור הלבנת הון" (27.9.2016); אביה אלף "עורך הדין – 'שומר סף' או 'שוטר סף'? 'הכר את הלקוח' ע"פ חוק איסור הלבנת הון" המשפט כ 269, 271 (התשע"ה)). אני סבורה כי בהתחשב בחובותיהם של עורכי דין בישראל, ובעובדה שהכספים האמורים יועברו ישירות אל מייצגי המבקשים בערעור דנן, נדמה כי החשש שסכומים אלה ישמשו למטרות אסורות מתאיין.

20. שנית, הסכום שנועד לממן את ייצוגם המשפטי של המבקשים בהליך ערעור יחיד אינו גבוה (וזאת במיוחד בשים לב לכך שהסכומים המוקפאים בבנק מגיעים לסך של מיליוני ש"ח). גם בכך יש כדי להפחית מהחשש שסכומים אלה ישמשו להלבנת הון או למימון טרור.

21. שלישית, ולכך חשיבות מיוחדת, במסגרת ההליך בבית המשפט המחוזי הבנק עצמו הסכים לשחרר סכום של עד 300,000 דולר לשם ייצוגם המשפטי של המבקשים בארצות הברית. גם אם כטענתו ניתנה הסכמה זו "לפנים משורת הדין", היא מעידה כי אף לשיטת הבנק עצמו אין יסוד סביר לחשש כי פעולה בנקאית זו תשמש להלבנת הון או למימון טרור.

22. לבסוף, לכל האמור יש להוסיף את העולה מהוראות הדין האמריקאי הנוגע לענייננו. כאמור, הוראת המפקח על הבנקים מתייחסת באופן קונקרטי לרשימה השחורה, ומשכך יש להביא במניין השיקולים לעניין בחינת הנזק הפוטנציאלי לבנק אף את ההוראות הרלוונטיות במסגרתה.

התקנות הפדראליות של משרד האוצר האמריקאי מכילות פרק ייעודי העוסק באסדרת הסנקציות הנוגעות לדרום סודן ("South Sudan Sanctions Regulations"). תקנה (2014) § 558.506 C.F.R. 31 לפרק זה, אשר כותרתה "Provision of certain legal services authorized", קובעת כך:

"(a) The provision of the following legal services to or on behalf of persons whose property and interests in property are blocked pursuant to § 558.201 (ובכלל זה, (ישויות אשר הוכרזו ברשימה השחורה, י.ו. or any further Executive orders relating to the national emergency declared in Executive Order 13664 of April 3, 2014, is authorized, provided that receipt of payment of professional fees and reimbursement of incurred expenses must be specifically licensed or otherwise authorized pursuant to § 558.507:

[...] (2) Representation of persons named as defendants in or otherwise made parties to legal, arbitration, or administrative proceedings before any U.S. federal, state, or local court or agency [...]"

הנה כי כן, התקנה האמורה מתירה העברת כספים עבור ייצוג משפטי של ישויות אשר הוכרזו ברשימה השחורה במסגרת ההליכים המשפטיים והמנהליים שהם צד להם בארצות הברית. עוד יש להעיר כי בצד ההיתר האמור לתשלום כספים עבור ייצוג משפטי, קבוע בפרק זה היתר לתשלום כספים גם עבור שירותים רפואיים דחופים (ראו: תקנה 31 C.F.R. § 558.508, בכותרת "Authorization of emergency medical services"). דומה כי יש בכך כדי ללמד על יחסן של התקנות הפדראליות הרלוונטיות בענייננו לזכות לייצוג משפטי במסגרת ההליכים כאל צורך בסיסי אשר אין למנוע מאדם אשר הוכרז ברשימה השחורה, כשם שאין למנוע ממנו טיפול רפואי דחוף. הוראות אלו שבדין האמריקאי הנוגע לענייננו מחזקות אף הן את האמור ביחס לשאלת הנזק הפוטנציאלי שאליו ייחשף הבנק ככל שיינתן הסעד הזמני המבוקש.

23. סיכום הדברים עד כה מעלה כי מתווה העברת הכספים ישירות לעורכי הדין בישראל כנגד קבלות ומסמכים רלוונטיים; היקפו המוגבל של הסכום הנדרש לצורך ייצוג משפטי בערעור יחיד; הסכמת הבנק להעברת סכום של 300,000 דולר לצורך ייצוג משפטי של המבקשים בארצות הברית; והוראות הדין האמריקאי בנדון – תומכים כולם במסקנה כי לא מתקיים יסוד סביר לחשש כי העברת הכספים האמורה תהיה קשורה להלבנת הון או למימון טרור. משכך, אף פוחת באופן משמעותי הסיכון כי העברת כספים לצורך ייצוג המשפטי של המבקשים במסגרת הערעור דנן תחשוף את הבנק לסנקציות כלכליות ולסיכונים משפטיים.

24. לנוכח כל האמור לעיל, באתי לכלל מסקנה כי שיקולי מאזן הנוחות בענייננו מטים את הכף לטובת המבקשים בכל הנוגע לשחרור כספים עבור ייצוגם המשפטי במסגרת הערעור דנן. כאמור, הפגיעה המסוימת בזכותם של המבקשים לבחור את ייצוגם המשפטי גוברת במקרה הנדון על הפגיעה בבנק, באשר הסיכוי שפגיעה כזו תתממש אינה סבירה כמפורט לעיל. אשר על כן, על הבנק לאפשר למבקשים לשחרר כספים מחשבוניהם המנוהלים אצלו, בסך שלא יעלה על 50,000 ש"ח, וזאת ישירות אל משרד עורכי דין מורשה בישראל וכנגד הצגת חשבוניות, וכן בכפוף להמצאת ייפוי כוח לייצוג המבקשים במסגרת הערעור וכל מסמך נוסף הנדרש לבנק לצורך ביצוע העברת הכספים האמורה ואבטחתה.

25. סוף דבר: הבקשה מתקבלת באופן חלקי, כמפורט בפסקה 24.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח בכסלו התש"ף (26.12.2019).

ש ו פ ט ת